

МИРОВНЕ МИСИЈЕ КАО СРЕДСТВО СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ

Др Зоран Весић, државни секретар

Од тренутка формирања Уједињених нација и усвајања Повеље УН, која представља највиши правни акт, окренута је нова страница у међународним односима. Повеља УН успоставља систем колективне безбедности. Најважнији корак у развоју система колективне безбедности је начело решавања међународних спорова мирним путем, што искључује употребу оружане силе и подразумева забрану агресивног рата. Повеља УН одобрава само два случаја употребе војне силе – индивидуалну и колективну самоодбрану од оружаног напада. Међутим, Уједињене нације су врло брзо успоставиле инструмент мировних мисија како би деловале превентивно да систем колективне безбедности не би био нарушен, а у неким случајевима и наметањем мира и његовим успостављањем на неким територијама.

Главну улогу у одржању мира има Савет безбедности УН. Његове надлежности регулисане су у главама VI и VII Повеље УН. Док се у Глави VI предвиђа мирно решавање спорова, најчешће преговорима и посредовањем, у Глави VII одређују се акције у случају претње миру, повреде мира и аката агресије, које могу бити невојног карактера, као што је, на пример, прекид економских, транспортних или дипломатских односа и хитне војне мере које укључују демонстрације, блокаде и операције у којима се ангажују оружане снаге УН, формиране од националних контингената држава чланица УН. Још од прве мировне мисије УН на Синају (UNEF I), од 1956. до 1967. године, Социјалистичка Федеративна Република Југославија учила је значај учествовања у мировним мисијама, не само као пружање свог доприноса систему колективне безбедности већ и као значајно средство спољне политике.

Југословенска народна армија учествовала је у шест мировних мисија у периоду од 1956. до 1993. године. Поред већ поменуте мисије на Синају, припадници ЈНА учествовали су у мисијама УН у Конгу (ONUC) од 1960. до 1964, у Јемену (UNYOM) од 1963. до 1964, у Ирану и Ираку (UNIIMOG) од 1988. до 1991, у Намибији (UNTAG) од 1989. до 1990 и у мисији УН у Анголи (UNAVEM I, II) од јануара 1989. до фебруара 1993. године. Свакако најзначајнија и највећа мисија по обиму ангажовања била је мисија UNEF I, у којој је, у оквиру 22 ротације, учествовало 14.265 припадника ЈНА.

После десетогодишње паузе, током које Војска СРЈ и Војска државне заједнице Србија и Црна Гора нису учествовале, Војска Србије започела је своје међународно ангажовање у мировним мисијама УН слањем два војна посматрача у мировну мисију УН у Источном Тимору (UNMISSET). Након тога уследило је ангажовање српских мировњака и у мисијама у Бурундију.

Данас Министарство одбране и Војска Србије не посматрају учешће у мировним мисијама само као испуњење једне од мисија Војске Србије, већ и као показатељ да су припадници Војске Србије обучени и опремљени на најбољи могући начин и да су спремни да штите интересе државе Србије и њених грађана на сваком месту.

Учествојући у мировним мисијама, припадници Министарства одбране и Војске Србије не само да стичу нова знања и искуства, већ и у реалним условима примењују способности које су стекли кроз обуку. Поред тога, сви српски мировњаци су на неки начин и амбасадори Србије у свету, јер својим професионалним односом према задацима који су им постављени не стварају само позитивну слику о себи, већ и о нашој земљи и војсци.

Ризици и претње са којима се суочава модеран свет одавно превазилазе националне границе. Само заједничким учешћем држава у суочавању с тим претњама и ризицима може се допринети очувању и унапређењу регионалне и глобалне стабилности и безбедности. Данас се границе Србије не бране у самој Србији, већ у оним земљама где чланице међународне заједнице, својим деловањем, раде на успостављању мира и безбедности. Због тога се са сигурношћу може рећи да ће учешће у мултинационалним операцијама бити један од најважнијих задатака Министарства одбране и Војске Србије у времену које је пред нама.